

Forskerverksted Ung i Distrikts-Norge 19.11.25

Gruppe 1 (noter fra gjennomgangen i gruppa)

Bordvertens rolle:

- *Være en trygg og tydelig gruppeleder*
- *Styre tiden*
- *Alle kommer til orde etter tur*
- *Ved deling etter skal alle legge frem etter tur uten diskusjon. Etter det kan ordet få gå fritt, men styr ordet!*
- *Dele i plenum*
- *Notere hovedpunkt på PC, samle inn bordduker.*

Notater fra borddukene:

Hva hjelper?

Hvordan få ungdom til å flytte til distrikt og bli værende? Alder 25 + ferdig med utdanning.

De fra sør og de fra distriktene – forskjell? Ref Guri Melby. Ikke like “skummel”, større mindre byer som ikke samme tilbud. (vanskelig å lese).

Hvilken betydning har entreprenørskap for barn og unges livskvalitet? Og for fremtidig utdanning og yrkesvalg?

Hvilke samarbeidsformer og strategier kan bidra til mer sømløshet mellom næringsliv og skole.

Entreprenørskap - et tankesett, et verdisett? Atferd.

Hva er entreprenørskap? Nød - ent

Endringsevne hos de som er “stuck”

Jeg kan vil hva jeg vil frihet vs jeg vet hva jeg vil – selvsikkerhet beslutning. (Av det jeg vet.)

Overordnet problemstilling:

Hva hjelper på utenforskap blant bygdeungdom? Hva handler det om - psykiske helseplager, ulike typer. Sosialt utenforskap. Traumer. Overganger. Stress. Strechness. Ulike behov. Bufdir. Bredt perspektiv, ulike ungdommer. Medvirkning – virkning? Regionale forskjeller. Hva hjelper? Mestring, tilhørighet, gjennom fellesskapsarenaer. Kulturutvikling/klubb, bidrag for andres entreprenørskap. Differensiert tiltak for ulike grupper. Regionale forskjeller. **Hva gjør at man vender tilbake til bygda? Og hva gjør at de blir værende.**

Skoleutvikling – hvordan når forskning frem til praksisfeltet? (Tidlig innsats, tilhørighet, skoleutvikling.)

Deltakelse, mestring, medvirkning og samfunn.

Effekt av entreprenørskap i skolen – for utvikling av lokalsamfunnet.

RQ

Psykiske helseplager – differensiering og langtidskonsekvenser.

Overgang til voksenliv - sårbar tid – utfordringer og utfordringer og muligheter på bygda.

De som ble som ikke ville vekk.

Bygdegutters livsverden i likesstillings- Norge – holdninger, verdier.

OVERORDNAT STILLINGER

Hva hjelper

- mestring
- sikkerhet
- Gennomsiktighet
- Anner - kulturelle, ideelle
- Bidrag for andre
- - utøvelse av
- Differensiering
- for ulike grupper
- Regionale forskere

Hva gjør at man
vender tilbake til bygda?
Nathalie & hva gjør at de blir
vårde?

PROBLEM

Uttalelser

- Hva handler det om?
- Psykiske utfordringer
- Sosiale utfordringer
- Traumer
- For ulike grupper
- Sosialt nettverk
- Bælt:
- Bredt perspektiv
- Ulike ungdommer
- Medvirkning - inkludering
- Regionale forskere

Deltagelse, mestring
Nettverk & samvære

Siste utvalgt:
Hvordan nå forskning
fram til praksis?
• Tidlig innsats
• Tilknytning
• Støtte

Skolen for
kollektive
Påvirkning
Hvordan

uansett svært mye forskning om
som gjennomfører ~~forskning~~ unge på
MEN: ofte udforsket & lite
om konsultasjon
arbeid & implementering

Spørsmål 1:

Hvilke tema og tilhørende forskningsspørsmål om ungdom i distriktene mener du er viktige å få mer kunnskap om?

Hvorfor er det viktig å få mer kunnskap om temaet.

Tema og forskningsspørsmål	Hvorfor?	Diskusjon
Psykisk helse – 1) hvilke ulike former for psykiske plager snakker vi om og er det forskjeller mellom sentrale og rurale strøk 2.) hva er langtidskonsevenser av slike plager hos ungdom (både jenter og gutter) på bygda?	Vi vet at det er forskjeller mellom sentrale og rurale strøk? Uklart hva vi egentlig mener/legger i begrepet utenforskap.	Kan henge sammen med en bredere forståelse av «marginalisering». Og hva som bidrar til at ungdom kan tenke seg å flytte tilbake.
Psykisk helse - hva er langtidseffektene av psykiske helseplager hos barn/ungdom i distriktene? Hvordan påvirker dette lokalsamfunnet og næringsutvikling? Hvilken betydning har entreprenørskap i skolen, for 1) barna og unges livskvalitet 2) framtidig yrkesvalg 3) utvikling av lokalsamfunnet Hvordan samarbeidsformer kan bidra til mer sømløshet mellom skole og næringsliv?	Det er viktig å forebygge psykisk helse Viktig å bygge stedstilhørighet hos barn og ungdom	
	Viktig å ha bredt perspektiv på ungdom som gruppe Vi vet mye om hvordan ungdomsmedvirkning skjer, men lite om effekten.	
Hvordan får mang ungdom til å flytte til distriktene? Hvordan blir også noen av disse boende over tid?	Ser at det flytter forholdsvis unge folk til Kirkenes, og hvorfor det?	
I hvilken grad når forskning fram til dem som har behov for den?	Det forskes masse, men de som skal ha nytte av den vet ikke om resultatene	

Utdanningssystemet sin rolle i å skape tilhørighet – til skolen, til stedet du bor på. (Aksjonsforskning)	Ny modell for oppfølging av elever vgs innført i Nordland for et par år siden Sammenhengen mellom de ulike utdanningstrinnene – fraværet starter allerede i mellomtrimmet	Å måle effekt av program og tiltak avhenger av seleksjonsmekanismer. Skolesystemet er viktig for å skape tilhørighet
Hvordan kan kommunene bidra til at deres egne skoleelever som flytter på hybel klarer å gjennomføre og forhåpentligvis komme tilbake som kompetent arbeidskraft?		
Bygdeguttenes livsverden og holdninger – er det regionale forskjeller?	Spriket mellom det nasjonale narrative og det de faktisk opplever som gutt på bygda	Det er stor forskjell på hvordan FrP-bobla oppleves og «hypes» i sentrale strøk og på bygda. Historien som Simen Welle forteller kjenner ikke alle bygdegutter seg igjen i.

Diskusjon

- Mye likt mellom Norge og Sverige
- Interessante forskjeller mellom gutter og jentene i distriktene
- Hvorfor er det lav valgdeltakelse blant yrkesfagkandidatene i distriktene?
- Individet versus fellesskapet – influensenes rolle (personlig økonomi, likestilling)
- Den betydningsfulle andre og dens betydning for å utfordre meninger og verdier – korrigering

Spørsmål 2:

- Hvilke tema og tilhørende forskningsspørsmål mener du er viktigst å prioritere og hvorfor?
 - Vanskelig å prioritere, alle forslagene løfter viktige samfunnstrender.
 - Bygdeguttenes livsverden og holdninger – er det regionale forskjeller? 2 stk
 - Hvilken betydning har entreprenørskap i skolen 2 stk
 - Hvordan få forskningen/kunnskapen fram til den som trenger den (de som er tett på barn/ungdom i praksis) – hvordan implementere i praksis?
 - Jeg vil ha alt 😊 hva er det brede utenforskapet blant unge – hvordan skal vi forstå det? Hva er vi bekymret for? Hva er langtidskonsekvensene av det? Hvilke regionale forskjeller finnes? Hva hjelper – for de ulike målgruppene? Hva kan vi gjøre i eksisterende sosiale fellesskap/møteplasser?

Diskusjon

- Trenger vi å implementere forskning eller vil vi finne ut at mangel på implementering av forskning er problemet?
- Vi mangler aktører som er mellomstasjoner mellom forskeren og praktikerens – hvilken rolle kan fylkeskommunen ta der?
- UH-sektoren er i endring. Rangeringssystemene – noen universiteter ønsker å melde seg ut, sette mer fokus på å bli bedre på forskningsformidling,
- Bestillere av forskning – dere må også bestille hvordan formidlingen skal skje.

Spørsmål 3:

- *Bli enige om noen problemstillinger /tema som er særlig viktige å prioritere nå og begrunn hvorfor er disse særskilt viktige?*

Utenforskap og psykisk helse

Differensierte tiltak for de ulike gruppene. Tidlig innsats. Hva vet vi egentlig? Hva vet vi om bygda i denne konteksten?

1. Kunnskapsoppsummering i stedet for nye forskningsspørsmål?

Ny forskning på hva som er spesielt på bygda

Fra forskning og over i handling. Best practice – hva er det som fungerer? Og hvordan får vi formidlet funnene til de ulike gruppene som trenger det.

Hvordan ta i bruk de gode hjelperne – for distriktskommunene.

2. Bygdeguttenes livsverden og holdninger – er det regionale forskjeller?
3. hva er det som gjør at folk blir og drar – hvordan er livsløpene?
4. identifisere de sårbare overgangene

Refleksjoner om det dere har hørt fra de andre gruppene:

Vi vet mye fra før f.eks ethos, hva er tilhørighet/operasjonalisering av det. Viktig å ikke legge eksisterende kunnskap i skuffen, men ta det i bruk. Men kanskje få testet ut noen av hypotesene i en distriktssammenheng.

Ikke bare tenke forskning, men også utvikling – utvikle verktøy/modeller for å få praktikerne til å ta i bruk kunnskapen/få forskerne til å nå fram til praktikerne.

Slutt å snakke, begynne å gjøre!

Forskerverksted Ung i Distrikts-Norge 19.11.25

Gruppe 2 (noter fra gjennomgangen i gruppa)

Gruppearbeid

Spørsmål - hvilke tema og tilhørende forskningsspørsmål mener du er viktig å få mer kunnskap om?

Bordduk:

Likeverdige muligheter uavhengig av hvor i landet man bor.

Predator (?) - publisering av forskningsbasert kunnskap.

Strukturene fra force of nature til noe vi kan endre på.

Vi vet veldig mye om bakgrunnsfaktorene.

Medvirkning.

Distrikt – sosiale medier som medium for tilhørighet. Diskrimineringslagene. (Sosial ulikhet, klasse og økonomi.) Forventningspresset: indre, ytre, kjønn, klasse. - utenforskap, psykiske helseproblemer. Psykisk og fysisk helse.

Virkemidler, politikk: Kunnskapsbasert. Forskning,

Nye organisasjonsmodeller. Strukturer.

Unges medborgerskap, medvirkning. Social cohesion (samhørighet). Migrasjon.

Familie -> kommune -> fylkeskommune.

Kunnskap om kommuner/fylkeskommuner som lykkes.

Desentralisert bosettingspolitikk. Ungdomsbegrepet i distriktskontekst.

Finkornet analyse av likeverd.

“Unge som har gått på kulturskolen flytter hjem etter endt utdanning.” (Erling H.)

- å komme seg fra beskrivelser/funn i forskningen til handling - vi utreder og forsker. Vi vet veldig mye. Vi må skape endring (metanivå) Tema - utdanningsprestasjoner og de valg som en tar. Geografi er viktig for de valg en tar.

- BUFDIR har ansvar for at alle får like muligheter uansett der en bor. Hvem er ungdom? I kunnskapsgrunnlaget må en differensiere. (Kjønn, alder, religion, klasse og nasjonal minoritet.)

Hvilken effekt har pågående arbeid og tiltak?

Virkning kan operasjonaliseres. Kan vi fremskaffe kunnskap om det vi gjør?

Vi må ha en fenomenforståelse

- operasjonalisering av diskrimineringsgrunnlagene - åpne opp begrepene - må gjøres forståelig. Vi snakker ikke godt nok om sosiale ulikhetene som også er tydelig i et bygdenivå. Snakke mer om forventningspress.

- hva forventes av deg som ung i Distrikts-Norge, og hva fører forventningene til?

Sosiale medier er inngangen til fellesskap som de ikke møter fysisk - hva er de trygge kanalene?

Drøfting rundt bordet -

Det sosiologiske perspektivet - viktig med alle variablene

Du skal ha både tid og kompetanse til å oversette den kunnskapen som finnes for å få tatt den i bruk

Hva har brukerne egentlig behov for

Forholdet mellom politikk og forskning - alle skal arbeide kunnskapsbasert.

Hvilke tema og tilhørende forskningsspørsmål mener du er viktigst å prioritere og hvorfor?

Pakke ut ungdomsbegrepet i distriktskonteksten

Hvordan få likeverdige muligheter - distrikt og sentrale områder

Hva er det underliggende faktorene til at ungdom rapporterer forskjellig på psykisk helse.

Arbeid med medborgerskap - hvordan arbeides det egentlig med dette i skolen.

Behov for fenomenforståelsen - hvilke strukturer må ligge til rette for at ungdommen skal ha mulighet til å realisere sine ideer.

Bli enige om noen problemstillinger/tema som er særlig viktige å prioritere nå og begrunn hvorfor er disse særskilte viktige?

Utgangspunkt - vi vet mye allerede

Hvem er ungdommene? Definer alle bakgrunnsvariablene

Hva er det allmenne i å være ung (kjennetegn)- og hvordan passer det inn i distriktskontekstene

Hva skal til for at de unge voksne kommer tilbake til distriktene?

- Et kunnskapsgrunnlag for strategisk planlegging
- Teste ut ulike hypoteser
- Vi har snakket om tilhørighet - operasjonalisere ulike begrep

Fra bordene rundt - et nytt verksted som handler om forskning- og utvikling - hva nå

Forskerverksted Ung i Distrikts-Norge

Oppsummering fra Gruppearbeidet - GRUPPE 3

Fra bordduker:

Hvordan bygge gode relasjoner mellom lokalsamfunn (kommune, næringsliv, sivilsamfunn) og unge.

Hva er kult med å bo i distriktene? Det rurale etos.

Hvilke unike muligheter har distriktskommuner for unge grundere.

Er unge mer tilbøyelig til å bosette seg i kommuner som har satset på oppvekstsektoren sin?

Hvordan kan distriktskommuner bli flinkere til å se og involvere unge.

Hvilken type kunnskap er viktig for etablering i distriktene.

Hvilke typer bransjer/jobber er det mest av?

Hvilke unike muligheter har ungdom på bygda?

Utnytter vi ungdomsressursen godt nok? Medv ...

Hva skaper aktivitet for individer og omgivelser? Hva er barrierer for aktivitet?

Hvordan få fram mangfold og alle stemmer?

Hva skaper aktivitet i distriktene?

Hvilke typer jobber/selvstendig næringsliv.

Hva kjennetegner unge grundere på bygda?

Hvilke miljø (kontekst) bidrar til arbeidsplasser/gründerskap.

Hva kjennetegner bygder der jenter trives?

Hvordan bruke skolene mer aktivt i medvirkningsarbeid. Også stemmene for unge i risiko for utenforskap?

Forskning på små lokalsamfunn på gode oppvekstmiljø.

Diversitet, fordelt på aldersgruppe, kjønn og økonomi. Ressurseffektive tiltak som kan gjennomføres i små kommuner.

Hvordan få tak i de utsatte unges perspektiv. Ikke sikkert at de er representert i undersøkelse/utvalgsdata.

Hva er de viktigste faktorene for barn og unges oppvekstsvilkår? Finnes de eller er det individuelt?

Hvordan påvirker bygdekulturen på små steder oppvekstsvilkårene for barn og unge?

Kjønnsdimensjonen må være med?

Gi bygdene kunnskap om hvordan de kan ta vare å sine unge.

Gå i seg selv – har vi et godt oppvekstmiljø for noen eller for alle?

Gode organisasjonsmodeller for nye og etablerte ungdomsråd/ungdomsmedvirkning.

Longitudinale studier på ungdomsopplevelser av å vokse opp på bygda.

Aktivitet blant ungdom i lokalsamfunnet.

Hvorfor oppleves det vanskelig å delta?

- Teknologi og digitalt
- arbeid og utdanning
- Medvirkning i politikken.
- Struktur på inst og tiltak

Livskvalitet – hva bidrar mest og hvordan?

Ungdomsmedvirkning

- Ansvarsfordeling og avgrensing mellom forvaltningsnivå
- Overførbarhet til små kommuner
- Læringsprosess
- Bolyst for ungdom som ikke liker idrett

Tema – overganger mellom forvaltningsnivå. Grunnskole til videregående skole. Viktig fordi vgs er viktig for å forebygge utenforskap. Oslo – overgangstjeneste. Hvem tar ansvaret?

SPØRSMÅL 1 – Viktige tema å få mer kunnskap om (kort strukturert oppsummering)

1. Bo- og blilyst

- Hva får unge til å bli i distriktene.
- Langtidseffekter av oppvekstsektor og lokale/regionale samarbeidsmodeller.
- Ungdom i nord og urfolksungdom, aldersdifferensiering.

2. Arbeidsliv, næringsutvikling og gründerskap

- Hva skaper aktivitet og hvilke barrierer finnes.
- Hvilke bransjer og arbeidsformer er mest relevante i distriktene.
- Unge gründere – muligheter, støttebehov og kontekst.

3. Oppvekstmiljø, kultur og trivsel

- Hva kjennetegner gode oppvekstmiljø i distriktene.
- Kjønnssdimensjoner, bygdekultur og utsatte grupper.

4. Medvirkning og demokrati

- Reell ungdomsmedvirkning – hvem får representere?

- Ungdomsråd og elevråd rekrutterer ofte «de samme».
- Demokratitrening gjennom skolen; behov for nye modeller.

5. Store samfunnstrender og små lokalsamfunn

- Digitalisering, polarisering, tillit og nasjonal politikk rammer distriktene annerledes.
- Viktige overganger som grunnskole → VGS.

SPØRSMÅL 2 – Hva bør prioriteres (inkl. diskusjonsdelen)

1. Reell og bred ungdomsmedvirkning

- Hvordan få med *flere typer ungdom* – ikke bare de mest ressurssterke.
- Behov for nye organisasjonsmodeller som fanger opp de som faller utenfor.
- Forankre medvirkning i skolehverdagen og gjøre det relevant.
- Ungdoms engasjement er der – men formene har endret seg (digitale flater, fleksibilitet).

2. Arbeidsliv, aktivitet og entreprenørskap

- Hva skaper aktivitet og nye jobber – og hvilke kommunale tiltak faktisk virker.
- Entreprenørskap som del av distriktenes utvikling: hvem lykkes og hvorfor.

3. Gode og inkluderende oppvekstmiljø

- Kjønn, alder, trivsel – spesielt jenters erfaringer i distriktene.
- Hva som skaper tilhørighet for ungdom som *ikke* er i idretten.
- Bygdeungdoms opplevelser av å vokse opp i et lite samfunn.

4. Ungdoms perspektiver på samfunn og tilhørighet

- Hvordan unge opplever demokrati, tilhørighet og deltakelse på bygda.
- Hva som gir mening og lojalitet – og hva som gjør at noen føler seg «stuck».

5. Kommunenes kapasitet og verktøy

- Kartlegging av hvilke ressurser, modeller og verktøy kommuner har for å følge opp tiltak.
- Hvordan små kommuner kan jobbe mer effektivt og kunnskapsbasert.

6. Innsikt gjennom systematiske undersøkelser

- Ungdomsinnbyggerundersøkelser: hva er bra, hva er dårlig, hva kan forbedres.
- Kan gi mulighet til å fange opp flere stemmer anonymt.

Kort muntlig oppsummering (30 sek – “pitch”)

Vi bør prioritere forskning på reell ungdomsmedvirkning, aktivitet og nye jobber, og gode oppvekstmiljø som favner flere typer ungdom. Vi trenger bedre modeller enn dagens elev- og ungdomsråd for å nå de som faller utenfor. Kommunene trenger kunnskap om hva som faktisk virker for å skape aktivitet, tilhørighet og bo- og blilyst i små samfunn. Og vi må forstå hvordan ungdom opplever å vokse opp på bygda – med ulikheter i kjønn, alder, interesser og muligheter.

«Skolebytte»-eksempelet